

2.Зязюн І.А. Педагогічна майстерність /Зязюн І.А. //К.:Вища школа.,1997. – 379с.

3. Зязюн І.А.,Сагач Г.М. Краса педагогічної дії//К.:УФІМІБ, 1997., - 302с.

*Черкашин А.І., Бондаренко К.О.
м. Харків, Україна*

ПРОФЕСІЙНА ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Постановки проблеми. Вивчення особливостей формування професійної індивідуальності особистості – це та сфера психологічних знань, інтерес до якої є постійним як в теоретичних, так і практичних аспектах. Відзначимо, що розвинені індивідуальні особливості студентів мають самостійну цінність не тільки в період навчання в технічному ВНЗ, а й в період майбутньої професійної діяльності на промисловому підприємстві. Специфіка формування професійної індивідуальності студентів у багатьох аспектах залишається суперечливою проблемою.

Аналіз літератури. Розвиток професійної індивідуальності вивчали багато видатних вчених: Б.Г. Ананьєв, Ж.Б. Богдан, І.А. Зязюн, Н.В. Кларін, Є.О. Клімов [1], Т.В. Гура, О.А. Ігнатюк, С.Д. Максименко, В.С. Мерлін, М.О. Моляко, В.Ф. Моргун, Н.В. Підбуцька, Н.А. Побірченко, Г.В. Попова, В.В. Рибалка, О.Г. Романовський, С.Л. Рубінштейн [3], В.М. Русалов, О.Г. Солодухова, Л.Н. Собчик, В.О. Татенко, А.І. Черкашин [4, 5], Ю.М. Швалб та ін.

Мета дослідження. Емпірично дослідити особливості професійної індивідуальності студентів вищого навчального закладу.

Виклад матеріалу. Поняття «професія» і «індивідуальність» розглядаються нами у контексті індивідуального внеску особистості в розвиток професійної діяльності. Психологічний зміст професії розкривається в працях Є.О.Климова. При цьому вченим підкреслюється, що в професії люди мають одну базову систему цінностей. У дослідженнях Є.О.Климова поєднуються сутнісні ознаки професії, які зв'язані з виділенням (або уточненням) самого об'єкту і предмету

професійної діяльності, розв'язується питання реалізації людиною себе як професіонала в певній сфері життєдіяльності.

Професійна індивідуальність як інтегроване психологічне новоутворення особистості, що набуває сутнісного змісту в умовах професійно-навчальної діяльності, гарантує майбутньому спеціалісту технічної спеціальності творчу активність і підтримку в неперервному розвитку пізнавального інтересу до індивідуальних можливостей власної особистості. Якісно новими стають міжособові стосунки, іншого смислу набувають ставлення майбутніх спеціалістів технічної спеціальності до професійного навчання. На основі цього неодмінно буде розвиватися індивідуально-психологічний потенціал сучасних фахівців технічної сфери. Зокрема, йдеться про формування професійної індивідуальності майбутніх спеціалістів технічної спеціальності [2].

Теоретичні уявлення розвитку професійної індивідуальності студентів як процесу були викладені у працях С.Л. Рубінштейна, який підкреслював, що механізми будь психічної активності (в тому числі професійної) складаються не до початку діяльності, а саме в процесі самої діяльності. Розвиток професійної індивідуальності студентів як процес функціонує і розвивається у дисциплінах різних циклів (соціально-гуманітарного, професійного, природничо-наукового). Сам процес розвитку професійної індивідуальності студентів вивчається з позиції того, хто навчається, шляхом оцінки системи професійних знань, умінь, практичних дій [3].

На підставі проведеного теоретичного дослідження нами було визначено, що професійна ідентичність особистості являє собою інтегративну якість особистості, яка містить когнітивні, емоційні, поведінкові характеристики особистості та визначає ефективність професійного розвитку людини [4].

У нашому дослідженні брало участь 94 особи, з них 31 дівчина і 63 хлопця. Усі вони є студентами Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» груп ІТ-55, ІТ-54, ІТ-53, ІТ-52 та ІТ-51. У дослідженні використана методика багатофакторний опитувальник Р.Б. Кеттелла.

Таблиця 1 – Результати за методикою «Багатофакторний особистісний опитувальник 16PF»

Курс Фактор	I	II	III	IV	V	Середнє значення
A	5	4,7	5,7	4,9	5	5,1
B	6,6	6,9	6,8	6,8	7	6,8
C	6,4	6,4	6,7	7	7,3	6,8
E	4,8	5,4	6,5	6	6,8	5,9
F	6	5,6	5,3	5,1	5	5,4
G	5,9	6	5,8	7	7	6,3
H	4,5	5	5,7	6	6	5,4
I	5,3	5	5	5,1	4,6	5,0
L	5,9	6	6	6,6	6,5	6,2
M	5,8	5,7	5,2	4,9	4,6	5,2
N	5,1	5,6	5,8	5,3	5,7	5,5
O	4,5	4,8	4,8	5,3	5,1	4,9
Q1	4,5	5	6,5	5,6	5,3	5,4
Q2	7	6,8	6,8	7,1	7	6,9
Q3	6,5	6,3	5,9	6,7	6,7	6,4
Q4	6,6	6	5,6	6,7	7	6,4

Загальний аналіз отриманих результатів показав, що студенти технічних спеціальностей мають схильність до логічного та критичного мислення; обирають віддаленість від групи, схильні самостійно приймати рішення дотримуються власної думки; переважно зберігають спокій і розсудливість, емоційно стійкі; є тенденція до більш ригід-

дної, непоступливої поведінки та оцінки; в них є пріоритетними мораль та совість, акуратність; є схильність обмірковувати свої вчинки і йти на обміркований ризик. Також можна визначити прояви гнучкості та пристосованості до різноманітних ситуацій. Вони мають досить обережний, підозрілий характер, що допомагає уникнути помилок; здатність до креативного мислення та тверезо оцінити ситуацію, з вигодою для себе; виявлено деяку невпевненість та схильність звинувачувати себе, тривожність, але є схильність до підвищення впевненості у собі. Фактор «радикалізм – консерватизм» має середні показники, що також є ознакою гнучкості та пристосованості респондентів до умов оточуючої середовища, вони не схильні швидко приймати рішення і спираються як на традиційні погляди так й на новаторські; схильні швидко та ефективно організовувати себе та свій простір.

Висновки. Студенти технічних спеціальностей, за результатами опитування мають особистісні якості, які допомагають у точному, ефективному, цілеспрямованому виконанні поточних завдань та, враховуючи помилки або навіть не допускаючи їх, можуть виконувати свої обов'язки та розвивати власний професіоналізм.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у вивченні соціально-психологічних чинників розвитку професійної індивідуальності у майбутніх спеціалістів технічних спеціальностей, реалізацію індивідуальних властивостей особистості, що забезпечують сформованість соціальної відповідальності майбутніх спеціалістів технічних спеціальностей за конкурентоспроможність вітчизняної промисловості.

Список літератури:

1. Костюк Г.С. Проблема личности в философском и психологическом аспектах / Г.С. Костюк // Избр. психол. тр. – М., 1988 (б). – С. 76–85.
2. Брушлинский А.В. Субъект: мышление, учение, воображение / А.В. Брушлинский // Избр. психол. тр. – Воронеж: НПО «МОДЕК», 1996. – 390 с.
3. Абульханова-Славская К.А. Развитие личности в процессе жизнедеятельности / К. А. Абульханова-Славская // Психология формирования и развития личности. – М, 1981. – С. 19–44.
4. Черкашин А. І. Формування професійної ідентичності як психологічна проблема / А. І. Черкашин // Вісник Національного університету оборони. Зб-к наук. праць. – К.: НУОУ, 2013. – Вип. 1 (38). – С. 325–330.

5. Черкашин А.І. Методологічні підходи до сучасних психолого-педагогічних досліджень особистості майбутніх працівників органів внутрішніх справ / А. І. Черкашин, Т. С. Вайда //Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти [Текст] : П78 зб. наук. праць / за ред. Л.Л. Товажнянського, О.Г. Романовського. – Вип. 40-41 (44-45). – Харків: НТУ “ХП”, 2014. – 400 с.

*Черемський М.П.
м. Харків, Україна*

РОЛЬ ТВОРЧОСТІ У ВИХОВНІЙ СИСТЕМІ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО

Постановка проблеми. Важливою проблемою сучасної освіти виступає брак уваги до творчого розвитку особистості. Навчання носить здебільшого натаскувальний характер, залишаючи поза увагою креативну сферу особистості. Як наслідок людина позбавлена можливості творчого самовираження, що негативно відбивається на її становленні як особистості. Тому сьогодні виникає потреба у школі, яка б виховувала не автоматів, а особистостей, здатних виявляти власну думку, почуття та фантазію. Саме таку школу, що отримала назву “Школа радості” створив свого часу видатний український педагог Василь Олександрович Сухомлинський, в якій пріоритетна увага приділялася пробудженню творчих сил особистості, її самовираженню.

Зв’язок проблеми з теоретичними та практичними завданнями. Педагогічна система В. Сухомлинського дає можливість, спираючись на природу дитини, її внутрішній світ виховувати багатогранну, творчу особистість.

Аналіз публікацій. Незважаючи на те, що ім’я В. Сухомлинського майже забуте, тим не менш ідеї визначного педагога-гуманіста знаходять своє продовження в працях українських педагогів, зокрема, у відомій Концепції педагогіки добра академіка Андрія Івановича Зяюна [1].

Мета даної статті полягає у визначенні ролі творчості у виховній системі В. Сухомлинського.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні, виховуючи особистість, педагог часто забуває про її природне прагнення до самовираження та самоствердження. Про це свого часу зазначав американсь-